

забезпечення адаптації нових співробітників; регулювання правових аспектів, що стосуються даного явища; уникання неформальних стосунків між членами трудового колективу; розробка етичного кодексу і видання внутрішнього наказу про покарання за порушення його положень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мобінг. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 06.03.2020).
2. Prima. Associazione Italiana contro Mobbing e Stress psico-sociale. URL: <http://www.mobbing-prima.it> (дата звернення: 06.03.2020).

Юлія КЛІШКО

студентка 3-го курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Науковий керівник: **Олена ГОРЕЦЬКА**

к.психол.н., доцент (БДПУ)

ОСНОВНІ ТИПИ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ

Актуальність теми. Метою освітньої політики нашої держави є процес розвитку гармонійної, всебічнорозвиненої соціалізованої особистості.

Підлітковий вік – це перехідний, кризовий період у розвитку людини. Будь-які події, зміни прямо чи опосередковано впливають на емоційні стани та поведінкові реакції підлітка. Нерідко наслідком постійної внутрішньої напруженості, яка обумовлена переважно бажанням самоствердження серед однолітків, може бути залучення підлітків до конфліктів або створення ними самими конфліктних ситуацій. Оскільки соціальне оточення в даному віковому періоді відіграє важливу роль, то особливості становища підлітка в соціумі, його соціально-психологічний статус певним чином будуть пов'язані із схильностями до використання тих чи інших стратегій подолання складних життєвих ситуацій. Саме цим і обумовлена необхідність дослідження проблеми формування психологічних захистів й пошуку найбільш доцільних копінг-стратегій як індивідуальних способів взаємодії особистості з кризовою, стресовою ситуацією.

Дослідження копінг-поведінки є однією з актуальних проблем при розгляді адаптивних можливостей особистості. Цю проблему ґрунтовно представлено в працях вітчизняних та зарубіжних науковців: І. Анциферової, А. Бандури, В. Бодрова, Л. Дикої, Л. Китаєва-Смика, Дж. Келлі, Т. Крюкової, Р. Лазаруса, А. Леонової, В. Марішука, В. Медведєвої, С. Нартової-Бочавер, К. Судакова, Р. Уолтерса, Д. Фельдштейна та інших дослідників.

Конфлікт – це зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що приводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями; ситуація, в якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони [1].

На сьогоднішній день виділяють кілька способів регулювання конфліктів: суперництво (конкуренція) як прагнення домогтися задоволення своїх інтересів на шкоду іншому; пристосування, що означає принесення в жертву власних інтересів; компроміс як тимчасове вирішення проблеми завдяки поступкам з обох сторін; уникнення, для якого характерно як відсутність прагнення до кооперації, так і відсутність тенденції до досягнення власних цілей; співпраця, коли учасники ситуації приходять до альтернативи, повністю задовольняються інтереси обох сторін [2, с. 124].

Будь-який конфлікт потребує регулювання й підбору оптимальної копінг-стратегії.

Метою нашого дослідження було визначення домінуючої стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях учнів 7-8-х класів за методикою Томаса-Кілманна [3].

Дослідження проводилося на базі Бердянської багатoproфільної гімназії №2; у ньому брало участь 50 учнів.

Аналіз результатів дослідження показав, що у 7-ому класі у 19% підлітків домінуючою є стратегія суперництва; 10% – стратегія співробітництва; 17% – уникання; 4% – пристосування. У 8-ому класі: у 26% учнів переважає стратегія суперництва; у 13% – співробітництва; у 6% – уникання; у 5% – пристосування.

Найбільш розповсюдженою серед учасників дослідження є стратегія суперництва; загальний рівень її прояву серед респондентів становить 45%. Отже, проблема конфліктів у підлітковому віці обумовлена більшою мірою небажанням поступатися.

Основні висновки. Конфлікти в підлітків повністю викоринити не можливо, але можна регулювати кількість їх проявів; їх мінімізація можлива за умов вдалого психолого-педагогічного супроводу у школі; адекватного сприйняття себе й своїх можливостей; встановленні сприятливого клімату в родині; відсутності непорозумінь у відносинах з однолітками та вчителями, а також при правильному виборі оптимальної стратегії поведінки в ситуаціях, що можуть привести до конфлікту.

ЛІТЕРАТУРА

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%8> (дата звернення: 06.03.2020).
2. Поливанова К.Н. Психологическое содержание подросткового возраста. *Вопросы психологии*. 1996. № 1. С.8–14.
3. Thomas K. W., Kilmann R. H. Thomas – Kilmann conflict mode instrument. XICOM, inc., 1990.